

Subiect: Solicitare pentru apărarea independenței justiției din România

Către Consiliul Superior al Magistraturii,

Stimate domnule președinte, stimați membri

Subscrisa Uniunea Națională a Judecătorilor din România, precum și judecătorii semnatari, solicită Consiliului Superior al Magistraturii să apere independența justiției și a magistraților față de suspiciunea rezonabilă a implicării Serviciului Român de Informații în actul de justiție dincolo de limitele legii, suspiciune ce induce cetățenilor îndoieli temeinice cu privire la imparțialitatea și, implicit, corectitudinea actului de justiție.

UNJR reamintește că, într-o situație similară, ca principiu, de implicare a serviciilor secrete în câmpul de activitate al justiției, Consiliul Superior al Magistraturii italian a adoptat, la 4 iulie 2007, cu unanimitate de voturi, o rezoluție în care a subliniat că astfel de interferențe au ca efect intimidarea și pierderea credibilității magistraților.

Valorile europene comune reclamă o protecție comună, indiferent de statul în care acestea se manifestă, impunându-se de aceea o reacție a Consiliului Superior al Magistraturii din Romania similară cu cea a omologilor italieni.

Posibilitatea implicării serviciilor de informații în actul de judecată din România, prin mijloace de acțiune specifice acestora, reprezintă un risc prea grav pentru a putea fi ignorat. Pe de-o parte, Serviciul Român de Informații desfășoară o activitate specifică de colectare și analizare a informațiilor, secretă prin natura ei. Pe de altă parte, în cadrul procesului, judecătorul judecă, în ședință publică, transparent și echidistant, ferit de orice presiuni. Când activitatea serviciilor de informații se suprapune peste cea a justiției, riscul denaturării acesteia este unul major: acțiunea de colectare a datelor este necunoscută părților, este în afara controlului lor și în afara regulilor procedurale, cu potențialul grav al alterării rezultatului procesului.

Reacția promptă a Consiliului Superior al Magistraturii în vederea susținerii, apărării și garantării independentei justiției este imperativă, așadar, pentru ca toți cetățenii să aibă garanția că au parte de un proces just și echitabil, iar soluția pronunțată se bazează pe probe temeinice, administrate cu respectarea principiului egalității de arme și dată de un judecător

imparțial și ferit de orice presiuni, care acționează numai potrivit legii și propriei sale conștiințe libere.

Detaliem în cele ce urmează considerentele prezentei cereri:

Cu privire la competența Consiliului Superior al Magistraturii de a se pronunța pe fond asupra acestei cereri:

Potrivit art. 1 din Legea 317/2004, „Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”. Acest rol este conturat în mod efectiv prin prevederile art. 30 (1) din aceeași lege, potrivit căreia „Consiliul Superior al Magistraturii are dreptul și obligația de a se sesiza și din oficiu pentru a apăra judecătorii și procurorii împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea”. De asemenea, „judecătorul sau procurorul care consideră că independența, imparțialitatea sau reputația profesională îi este afectată în orice mod se poate adresa Consiliului Superior al Magistraturii, care, după caz, poate dispune verificarea aspectelor semnalate, publicarea rezultatelor acesteia, poate sesiza organul competent să decidă asupra măsurilor care se impun sau poate dispune orice altă măsură corespunzătoare, potrivit legii”.

Pornind de la aceste texte legale, competența Consiliului Superior al Magistraturii de a se pronunța cu privire la necesitatea apărării independenței justiției și reputației magistraților în prezenta situație este evidentă și de necontestat.

UNJR reamintește Consiliului că rolul său este acela de a garanta independența justiției, împotriva oricărui tip de atac, direct sau indirect, public sau privat, real sau aparent.

Faptul că legea garantează dreptul oricărei persoane de a sesiza Comisia comună permanentă a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații nu este o dispoziție ce să permită Consiliului Superior al Magistraturii să se eschiveze de la îndeplinirea îndatoririlor sale. Cele două proceduri sunt diferite, cu scopuri diferite.

Contrar susținerii făcute de unii membrii CSM în ședința din data de 13 mai 2015, nu solicităm Consiliului Superior al Magistraturii să se subroge altor instituții și să investigheze activitatea Serviciului Român de Informații. Solicităm, în schimb, Consiliului, să verifice dacă declarațiile amintite, așa cum ele au fost făcute în cadrul interviului în discuției, au fost

de natură să aducă atingere independenței justiției, raportat la întreaga legislație națională și europeană ce conturează noțiunea de independență.

În esență, este vorba despre o analiză pe text, similară celei făcute în mod uzual de Consiliul Superior al Magistraturii în cazul diverselor declarații politice, esențial fiind a se stabili dacă mesajul în sine este compatibil sau nu cu exigențele specifice analizei de independență.

Mai mult, potrivit legii, Consiliul Superior al Magistraturii este instituția chemată să facă verificarea aspectelor semnalate, publicarea rezultatelor acesteia, poate sesiza organul competent să decidă asupra măsurilor care se impun sau poate dispune orice altă măsură corespunzătoare, potrivit legii.

Cu privire la chestiunile de fond:

Domnul general Dumitru Dumbrava, director al Direcției Juridice din cadrul Serviciului Român de Informații, a afirmat într-un interviu publicat la data de 30 aprilie 2015 pe siteul juridice.ro următoarele: “Concret, dacă în urmă cu câțiva ani consideram că ne-am atins obiectivul odată cu sesizarea PNA, de exemplu, dacă ulterior ne retrăgeam din câmpul tactic odată cu sesizarea instanței prin rechizitoriu, apreciind (naiv am putea spune acum) că misiunea noastră a fost încheiată, în prezent ne menținem interesul/atenția până la soluționarea definitivă a fiecărei cauze”.

Afirmațiile amintite, de o gravitate fără precedent, făcute public de o persoană ce ocupă o funcție de conducere în cadrul Serviciului Român de Informații, aduc gravă atingere atât aparenței de imparțialitate a judecătorilor, cât și independenței ca atare a sistemului judiciar, stârnind deja profunde îngrijorări în rândul magistraților.

Consecutiv, se impune o reacție promptă din partea Consiliului Superior al Magistraturii pentru a dovedi, atât magistraților, cât și societății, că instituția chemată să garanteze independența justiției înțelege conținutul acestei noțiuni în deplinătatea sa, precum și necesitatea utilizării tuturor mijloacelor legale în scopul apărării sale efective.

În condițiile în care Consiliul Superior al Magistraturii, în ședința din data de 13 mai 2015, a refuzat solicitarea unor lămuriri suplimentare din partea Serviciului Român de Informații, înțelegem că termenii folosiți în interviul amintit nu relevă o realitate conceptuală diferită de cea dezvăluită de limbajul uzual.

Ca atare, pornind de la această premisă, menținerea interesului unui serviciu secret pe parcursul judecării unei cauze reprezintă, în mod evident, o încălcare gravă a independenței justiției.

Potrivit art. 2 din Legea 14/1992, Serviciul Român de Informații organizează și execută activități pentru culegerea, verificarea și valorificarea informațiilor necesare cunoașterii, prevenirii și contracarării oricăror acțiuni care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale a României. Rolul Serviciului Român de Informații este, așadar, concret și strict definit de legea sa de funcționare, ce se adaugă Constituției României și Legii nr. 51/1991 privind securitatea națională a României.

Serviciul Român de Informații are un rol limitat în desfășurarea unui proces judiciar, iar aceste limite trebuie să fie concret și transparent trasate.

“Instrumentele investigative” la care se referă autorul interviului sunt specifice fazei de urmărire penală și constă în sprijinul tehnic acordat structurilor de parchet, conform Codului de procedură penală. Această etapă “investigativă” se finalizează în momentul sesizării instanței de judecată, moment după care implicarea SRI nu doar că nu mai este necesară, ci devine periculoasă.

De altfel, art. 13 din Legea 14/1992 de organizare a Serviciului Român de Informații prevede în mod explicit limitele implicării sale: “La solicitarea organelor judiciare competente, cadre anume desemnate din Serviciul Român de Informații pot acorda sprijin la realizarea unor activități de cercetare penală pentru infracțiuni privind siguranța națională.”

Ca atare, legea vorbește despre implicarea Serviciului Român de Informații în activități de cercetare penală și nicidecum de faza de judecată a dosarului, etapă în care în mod categoric Serviciul nu mai are nici un fel de atribuție legală.

Considerarea instanțelor de judecată ca fiind “câmp tactic” al SRI, precum și acceptarea prezenței Serviciului în acest “câmp tactic” până la soluționarea definitivă a cauzei înseamnă acceptarea posibilității ca această instituție să acționeze cu mijloace obscure asupra actorilor procesului judiciar, inclusiv procuror sau judecător. Or, o astfel de premisă reprezintă un atentat grav la adresa independenței justiției, ce nu poate fi acceptat nici măcar la nivel de aparență ori suspiciune.

Justificarea oferită de directorul direcției juridice a SRI nu face decât să agraveze situația: “Această manieră de lucru, în care suntem angrenați alături de procurori, polițiști, judecători, lucrători ai DGA ori ai altor structuri similare a scos la iveală punctual și aspecte care țin de

corupția sistemului judiciar, în limite care nu trebuie tolerate, dar nici exagerate”. Cu alte cuvinte, în momentul în care un dosar în care a fost implicat Serviciul Român de Informații ajunge în instanță, completul intră automat în atenția SRI, pentru a se evita riscul coruperii acestuia pe parcursul desfășurării cauzei (sic!).

Mai mult, în concepția Domnului general Dumitru Dumbravă, maniera de lucru a SRI „angrenează” alături de procurori, polițiști, lucrători ai DGA ori ai altor structuri similare și judecători, or această exprimare denotă pur și simplu o neînțelegere a noțiunii de independență a justiției. În pronunțarea hotărârii, judecătorul nu este și nu trebuie să fie angrenat alături de nimeni: aceasta este însăși esența independenței justiției.

Revenind la atribuțiile SRI, mai sus arătate, judecătorul ce soluționează acest tip de cauze este echivalat cu un pericol pentru securitatea națională a României, cu consecința culegerii, verificării și valorificării informațiilor privitoare la acesta.

Această concluzie se impune dacă suprapunem stării de fapt relevate de directorul SRI – atenția până la finalizarea cauzelor – dispozițiile legale aplicabile activității acestui serviciu, mai sus amintite.

O astfel de abordare nu este doar jignitoare, aruncând un blam general asupra onestității judecătorilor, ci, chiar mai îngrijorător, creează o presiune evidentă asupra magistraților, suspectați ab initio ca fiind coruptibili. Nu doar reputația corpului de magistrați este afectată, ci încrederea în sistem este serios prejudiciată.

Traducând în termeni comuni acesta frază, cetățeanul înțelege că, pentru siguranța corectitudinii demersului judiciar (distinctă, totuși, de cea a siguranței naționale), se impune supravegherea magistraților de către serviciile secrete. Acest tip de înțelegere a rolului ce revine fiecărei instituții în arhitectura statului de drept nu poate fi acceptată și trebuie ferm corectată.

Nu putem să nu subliniem, în acest context, importanța pe care a dat-o Curtea Europeană a Drepturilor Omului aparenței în raport cu garanțiile de independență și imparțialitate, garanții indisolubil legate de dreptul la un proces echitabil.

Or, astfel de declarații, venite din partea unor persoane care dețin o funcție importantă în arhitectura instituțională a serviciului de informații, pot, în mod indiscutabil, crea aparența unei lipse de independență din partea magistraților.

Înțelegem și respectăm rolul Serviciului Român de Informații. Securitatea statului este o misiune de a cărei bună îndeplinire depinde soarta celorlalte instituții, soarta fiecărui cetățean.

Desfășurându-și activitatea departe de ochii publicului, eficiența acestei instituții depinde însă tocmai de încrederea publicului, a cetățenilor.

La fel ca și în cazul justiției, încrederea în Serviciul Român de Informații este elementul ce conferă legitimitate activității sale și tocmai de aceea, în condițiile în care aparențele joacă un rol deopotrivă egal realității, regulile ce guvernează activitatea fiecăruia nu trebuie doar riguros respectate, ci trebuie să și apară în ochii publicului ca fiind astfel. Orice derapaje de la regulile statului de drept reprezintă un pericol pentru democrație.

Orice exces al unei autorități în detrimentul altele tulbură echilibrul instituțional. Cu atât mai mult, posibilitatea extinderii activității SRI dincolo de limitele sale legale, în câmpul justiției reprezintă un pericol extrem de grav la adresa independenței justiției, pe care Consiliul Superior al Magistraturii nu are voie să îl ignore.

În sprijinul argumentelor noastre, reamintim Consiliului Superior al Magistraturii următoarele standarde internaționale privind independența justiției, în lumina cărora solicităm admiterea prezentei cereri.

Magna Cartum privind judecătoria:

1. Puterea judecătorească constituie una dintre cele trei puteri din orice stat democratic. Rolul său este acela de a garanta însăși existența Statului de drept și, astfel, de a asigura aplicare adecvată a dreptului într-o manieră imparțială, dreaptă, echitabilă și eficientă.

2. Independența judecătorului trebuie să fie statutară, funcțională și financiară. Raportată la celelalte puteri din Stat, ea trebuie să fie garantată pentru toți justițiabilii, alți judecători și societate în general, prin reglementări naționale la cel mai înalt nivel. Statul și fiecare judecător este responsabil de promovarea și protejarea independenței judiciare.

Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecătoria: independența, eficiența și responsabilități :

20. Judecătorii, care sunt parte a societății pe care o deservesc, nu pot administra justiția într-o manieră efectivă fără încredere din partea publicului.

22. Principiul independenței justiției presupune independența fiecărui judecător în parte în exercitarea funcțiilor judiciare. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial și să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare.

Legea nr. 365/2004 pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003:

Art.11 1. Ținând seama de independența magistraților și de rolul lor fundamental în lupta împotriva corupției, fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, măsuri pentru a consolida integritatea lor și pentru a preveni posibilitățile de a-i corupe, fără a le prejudicia independența.

În concluzie, în baza acestor argumente, reiterăm solicitarea către Consiliul Superior al Magistraturii de a apăra independența justiției și a magistraților față de suspiciunea rezonabilă că Serviciul Român de Informații este implicat și influențează actul de justiție dincolo de limitele legii.

Această conduită potențială afectează grav garanția că judecătorii sunt independenți și că cetățenii au parte de procese echitabile, motiv pentru care reacția CSM este imperativă pentru a apăra independența, imparțialitatea și reputația magistraților, precum și pentru a recredibiliza întregul act de justiție din România.

Solicitarea de apărare a independenței este însușită individual și de membrii de conducere ai Uniunii Naționale a Judecătorilor din România:

Natalia Roman, președinte UNJR

Angelica Costea, vicepreședinte UNJR

Dana Gîrbovan, membru al Consiliului Director al UNJR

Simona Neacșu, membru al Consiliului Director al UNJR

Iulia Craiu, membru al Consiliului Director al UNJR

Loreley Mirea, membru al Consiliului Director al UNJR

Marius Motolea, membru al Consiliului Director al UNJR

Ioan Ilieș Neamț, secretar UNJR

Cu stimă,

Judecător Natalia Roman

Președintele Uniunii Naționale a Judecătorilor din România